

Фактори впливу на конкурентоспроможність підприємств

Олександр Баля

аспірант,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: BaliaOA@krok.edu.ua

Конкурентоспроможність – ринкова категорія, що має динамічний, мінливий характер. При незмінних якісних характеристиках товару його конкурентоспроможність може змінюватися в широких межах залежно від кон'юнктури ринку, дій конкурентів, зміни цін, рекламних заходів тощо [3]. Конкурентоспроможність підприємства повинна забезпечуватися такими показниками, як висока виробнича ефективність, яка реалізується завдяки сучасному обладнанню, технологіям, кваліфікованими працівниками та здатністю завоювати й тривалий час утримувати стійні позиції на ринку, що забезпечується завдяки ефективному використанню принципів маркетингового управління.

Конкурентоспроможність підприємства у широкому сенсі можна визначити як здатність досягати власних цілей в умовах протидії конкурентів. З цього випливає, що оцінкою конкурентоспроможності підприємства може бути «співвідношення сил» між конкретною компанією та її основними суперниками на ринку. Тому в теорії менеджменту до основних конкурентів відносять підприємства, близькі за характеристиками та стратегічній поведінці, які створюють так звану «стратегічну групу». Питання дослідження конкурентоспроможності підприємства та способів її підвищення висвітлено у працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, серед яких: Акофф Р., Грейсон Дж., Кінг У., Томпсон А., Шендел Д., Амоша А. І., та ін. Вітчизняні науковці Сумець О. М., Сомова О. Є., Пеліхов Є. Ф. визначають конкурентоспроможність підприємства як його здатність у поточному періоді та в довгостроковій перспективі забезпечувати вищу, порівняно з конкурентами, ефективність виробництва та вигідність реалізації своїх товарів. Конкурентоспроможність є комплексною характеристикою, і тому вона є результатом діяльності всіх підрозділів підприємства у всіх напрямках виробництва та його обслуговування [1].

Конкурентоспроможність підприємства означає його здатність до ефективної господарської діяльності та забезпечення прибутковості за умов конкурентного ринку. Інакше кажучи, конкурентоспроможність підприємства – це здатність забезпечувати випуск і реалізацію конкурентоспроможної продукції [2]. Аби вести ефективну господарську діяльність варто уважно слідкувати за змінами у зовнішньому і внутрішньому середовищі, вміти передбачати їх та їхні наслідки, що можуть вплинути на конкурентоспроможність підприємства. Існує ряд факторів, на які слід звернути увагу, основні з них: економічні – можна деталізувати як: фінансові; маркетингові; політичні; управлінські; кадрові; технологічні; інноваційні. Усі фактори важливі, важко виділити найголовніші, та на думку автора, найбільший вплив мають політичні, управлінські та інноваційні. Від політичної ситуації у країні залежить й стан її економіки, тож з

цього впливає, що економічні фактори дещо залежать від політичних.

Сукупність факторів, які впливають на процес формування конкурентоспроможності підприємства, різні вчені поділяють за різними ознаками. Залежно від сфери походження фактори, що впливають на конкурентоспроможність, поділяються на науково-технічні, організаційно-економічні, соціальні, екологічні, політичні. Науково-технічні фактори відображують стан та динаміку науково-технічного прогресу, рівень техніки та технології, продуктивність та надійність устаткування, гнучкість виробничих процесів тощо. Організаційно-економічні фактори відображують, з одного боку, стадію циклу розвитку економіки, розвиток інтеграційних процесів у економічному просторі, загальногосподарську та галузеву кон'юнктуру, методи та механізми регулювання господарської діяльності на рівні держави, регіонів та галузей; з іншого боку ці фактори характеризують структуру та ефективність системи управління підприємства, рівень організації його маркетингової та фінансово-економічної діяльності, характер організації виробничих процесів та організації праці, ступінь ефективності створених на підприємстві систем прогнозування, стратегічного та поточного планування, моніторингу та оперативного регулювання тощо. Соціальні фактори відображують стан та динаміку соціальних процесів, що відбуваються на макро- та мікрорівнях. Вплив цієї групи факторів на конкурентоспроможність підприємства є двобічним: з точки зору маркетингового аспекту, вони здійснюють суттєвий вплив на рівень, динаміку та специфічні особливості попиту на кожному конкретному ринку, а значить якоюсь мірою впливають на конкурентоспроможність продукції, що виробляється тим чи іншим підприємством; з позиції економічної ефективності, ці фактори певною мірою відбиваються на рівні ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства. Екологічні фактори характеризують взаємозв'язок виробничо економічної діяльності підприємства зі станом оточуючого природного середовища. Політичні фактори здійснюють суттєвий вплив на рівень конкурентоспроможності підприємства, що найяскравіше виявляється при реалізації продукції підприємства на зовнішніх ринках, або при придбанні імпортних ресурсів.

Розглядаючи конкурентоспроможність підприємства як економічну категорію, важливо не лише визначити її місце та роль у функціонуванні підприємства на ринку, але й з'ясувати механізм підвищення конкурентоспроможності. Такий механізм повинен базуватися на засадах поєднання ринкового саморегулювання з державною інтервенцією в економічні процеси й формування середовища господарювання, що на практиці означає двоякий вплив на підприємство: з одного боку, підвищувати конкурентоспроможність підприємствозмушує ринок, з другого - макроекономічні умови господарювання, сформовані державою.

Таким чином, поняття конкурентоспроможності підприємства містить у собі великий комплекс економічних, правових та інших характеристик, що визначають положення підприємства на галузевому, регіональному або світовому

ринку. Цей комплекс може включати характеристики товару, обумовлені сферою виробництва, а також фактори, що формують у цілому економічні умови виробництва і збуту продукції. Рівень конкурентоспроможності фірми – дзеркало, в якому відображаються сукупні підсумки роботи практично всіх її служб, а також стан зовнішнього довкілля.

Ключові слова: управління; управлінські технології; механізми управління.

Список використаних джерел:

1. *Сумець О. М. Оцінка конкурентоспроможності сучасного промислового підприємства: Навчально-практичний посібник. – 2-е вид., перероб. та доп. / О. М. Сумець, О. Є. Сомова, Є. Ф. Пеліхова. К. : ВД «Професіонал», 2009. 280 с. 3.*
2. *Воробйов М. С. Чинники конкурентоспроможності продукції та їх характеристика. Бердянський університет менеджменту та бізнесу. 2012. № 4. С. 15-16.*
3. *Драган О.І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти. Монографія. К.: ДАКККіМ, 2006. 160 с.*
4. *Гончарук Т. І. Методологія конкурентоспроможності: досвід теорії та теорія досвіду // Вісник Української академії банківської справи. 2010. № 2. С. 3-10.*